

VI. BÖLÜM

1972 VE 1984 İLAÇ FİYAT KARARNAMELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ, TENKİDİ VE YENİ ÖNERİLER

En uzun süre yürürlükte olma özelliğini taşıyan «1972, İlaç Fiyat Kararnamesi»nin zamanla bazı hususlarda günün şartlarına cevap verememesi, bazen tabii ve bazen ise suni nedenlere bağlı olarak, halkın sık sık ilaçsız kalmasına yol açmıştır. Bu durumun önüne geçebilmek amacıyla, harekete geçen günün Hükümeti, daha önce de söylediğimiz gibi, mevcut Kararnamenin ıslahından ziyade onu tümüyle değiştirmeyi yeğlemiştir.

Buna göre :

1 — 4.12.1984 tarihinde yürürlüğe giren ve ilaç fiyatlarını lafız olarak denetimde tutmakla birlikte pratikte serbest hale getiren bu kararnamenin temel özelliği, ilaçta da «Serbest Piyasa Ekonomisi»ne geçişi getirmesidir.

Serbest Piyasa Ekonomisinde en önemli unsur, rekabet ve buna bağlı olarak rekabet stratejileridir.

Endüstride fiyata dayalı rekabet, oligopolcu yapılar nedeniyle tercih edilmeyen bir rekabet stratejisi olagelmıştır. Fiyat rekabeti, fiyatları aşağıya çekme etkisi yapacağından, tüketici refahı açısından yararlı bir rekabet stratejisidir.

Oysa Türkiye'de firmalar arası rekabet;

- a) Reklam ve Tanıtma ile
- b) Piyasaya yeni ürün sürme bazında olmaktadır (10)

Rekabetin bu iki türü de, tüketici refahını olumsuz bir biçimde etkilemektedir.

a) Reklam ve Tanıtma

Türkiye İlaç Endüstrisinde reklam ve tanıtmanın boyutları çok yüksektir. Scrip ve Stocton İnstitute'un 1977 yılı için yapmış olduğu hesaplama göre, Türkiye İlaç Endüstrisinde reklam harcamalarının toplam endüstri satışlarına oranı % 16 dolayındadır. (10) Aynı oran 1968'de % 17.38 1969'da % 17.95, 1970'de % 18.07 dolaylarında seyretmiştir.

Burada, bizce kayda değer en önemli husus, bu verilerin, reklam ve tanıtma harcamaları üzerindeki bazı yasal engellerin bulunduğu seneleer ait olmasıdır. Örneğin;

29.3.1972 tarih ve 7/4129 sayılı ilaç fiyat kararnamesinin 15. maddesinde «ilaç fabrika ve laboratuvarları imal ettikleri müstahzarlardan en çok % 5 nispetinde müstahzarı bedelsiz numune olarak, yalnızca tabiplere ve hastanelere dağıtabilirler. Her müstahzar için bedelsiz numune dağıtımı, piyasaya ilk çıkış tarihinden itibaren üç seneyi geçemez. Bu sınırlamaların dışında bedelsiz numune dağıtıldığı tespit edilenlerin o müstahzara ait imalatçı kâr oranları, yapılan dağıtım miktarı oranında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca indirilir» denmektedir. Bu durum, bedelsiz numune dağıtımının patolojikleşme ihtimali karşısında alınmış önlemden başka bir şey değildir.

Keza, patolojik reklamcılığın bir başka yolu da yüksek iskontolardır. 1977 fiyat kararnamesinin 12. maddesinde «Büyük Halk kitleleri tarafından yüksek miktarlarda tüketilen veya imalatçı tarafından satış fiyatlarından fahiş iskonto yapılan veya Halk sağlığı yönünden lüzum görülen müstahzarların kâr hadlerinde, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı değişiklik yapabilir» denmektedir.

İşte tüm bunlar, 1972 tarihli fiyat kararnamesinde yer alan ve tamamen tüketiciyi koruma amacına yönelik reklam kısıtlamalarıdır.

4.12.1984 tarih ve 84/8845 sayılı fiyat kararı, tamamiyle «Serbest Piyasa Ekonomisi» şartlarına uygun olarak hazırlanmıştır. Reklam ve tanıtma giderleri % 11.5'le direk olarak İlaç Sanayinin Maliyet yapısı üzerine konmuştur. Ancak, bugünkü günde, reklamasyona yönelik çalışmalar o kadar yoğunluk kazanmıştır ki, bu oranın % 11.5'da kaldığına inanmak oldukça zordur. İlaç firmaları o kadar büyük tavizlerle Ecza Depolarının veya eczanelerin karşısına çıkmaktadırlar ki, gerek o ilacın fiyatının fahişliğinden ve gerekse muhtevasının noksanlığından şüphe etmemek elde değildir.

Bunun yanı sıra;

- a) Son günlerde bazı Ecza Depolarında, çok ciddi olarak bilinen bazı firmaların dahi doktor numunelerinin satılmış olması
- b) İlaç reklamlarına günlerce gazete sütunlarında yer verilmesi
- c) Hediyeleşme eşya dağıtımına hız verilmesi ve buna dayalı olarak lüzumsuz angajmanlar.

Reklamda sınırlamaya haklılık kazandıran, bugünkü ilaç fiyatlarına şüpheyle bakmayı gerektiren diğer hususlardır.

b) Yeni Ürün Rekabeti

Türkiye'de 1976-1983 Mart ayları arasında piyasadaki yeni ürün rekabetinin bir incelemesi yapılmıştır. Bu incelemeye göre piyasaya 339 yeni ürün sürülmüştür. Bunların 216'sı ayrıntılı olarak incelenmiş ve bu inceleme sonucunda, toplam ürünlerin % 57'sinin tekrar ürün, % 7'sinin kombinasyon ve ancak % 36'sının yeni maddeler içeren ürünler olduğu ortaya çıkmıştır (10). Bu, aynı formülün başka isimler altında piyasaya sürülme stratejisidir ve son yıllarda bu stratejinin takibinde büyük artış olmuştur.

2 — Önceki uygulamalarda çeşitli maliyet unsurları için belirli standartların saptanmış olması ve belirli ortalamalara göre belirli çarpan dilimlerin kullanılması, denetimin başlangıçta daha tutarlı bir biçimde yapılmasını sağlayabilmekteydi.

Oysa 1984 tarih ve 84/8845 sayılı kararname, ilaç fiyatlarının belirlenmesinde önceki uygulamalarla hiç bağlantısı olmayan bir yapı oluşturmuştur. Bu durum, fiyatlar belirlenmeden önce denetim yapabileme imkânını ortadan kaldırmıştır (21).

3 — 1984 İlaç Fiyat Kararnamesi ile birlikte, fiyat denetiminin tümüyle ortadan kalktığı söylenebilir.

Şöyle ki;

Sözü edilen 1984 Fiyat Kararnamesinin 1. ve 2. ci maddelerinde «İlaç imalatçıları, tespit ettikleri satış fiyatlarını, ilacı piyasaya arz etmeden 10 iş günü önce İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğüne yazılı olarak bildirirler. Bakanlık, imalatçı tarafından beyan edilen fiyatı yukarıda belirtilen süre içerisinde reddetmediği takdirde yeni fiyat yürürlüğe girer» demektedir. Bu son derece açık bir ifadedir ve süresi içerisinde beyanına cevap alamayan İlaç Sanayiini artık bağlamamaktadır. Bu konu, tarafımızdan İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenleri Sendikasına da sorulmuştur. Verilen cevap; süresi içerisinde Bakanlık'tan herhangi bir ses çıkmadığı takdirde ilacın beyan edilen fiyatla piyasaya sürülmediği şeklindedir. Ancak, bu cevabın inandırıcı bir tarafı olmadığı görüşündeyiz. Zira, madde son derece açıktır ve «sükut, ikrardan gelir» espirisini taşımaktadır. Nitekim, Sendikaya, Bakanlıkça reddedilen beyan adedi de sorulmuş ve gelen cevap «Elimizde böyle bir kayıt yok, Bakanlık bilir» olmuştur.

Konu buraya gelmişken, mevcut denetimsizliği bir örnekle vurgulamak istiyoruz :

«Érythrocin Granül 200 mg.» adlı ilaç 1985 yılında 817 TL. iken 1986 yılında birden % 304 artarak 3300 TL. olmuştur. Bir sene zarfında hangi maliyet unsuru % 304'lük bir artış kaydetmiş de 817 TL. olan bir ilaç 3300 TL. olmuştur?

4 — İlaç fiyatlarını büyük ölçüde etkileyen unsurlardan bir tanesi de hammadde teminidir.

Hammaddenin temini hususunda eskiden beri süregelen 3 değişik görüş olmuştur (22).

1. Görüş : Bugün için daha pahalı da olsa hammaddelerin yurt içinde üretilmesine ağırlık verilmesi ve dolayısıyla yerli ilaç sanayinin gelişmesinin sağlanması.

2. Görüş : İlacın mümkün olduğunca ucuza maledilmesi görüşünden yola çıkarak, hammaddenin Dış Ülkelerden kalite ve standartlara uygun en ucuz kaynaktan sağlanması.

3. Görüş : İlaçta esas çıkış noktası kalite olmalıdır. Kaliteden fedakârlık edilmeden, bugünkünden daha ucuz hammadde sağlanamaz. Hep ucuz hammadde diye ısrar edilirse, Türk İlaç Sanayii bir süre sonra demode olur.

Başlangıçta, bu görüşlerden ikincisi ağırlık kazanmıştır. Nitekim 1982 yılı verilerine göre, bu yolla (22) :

a) RİFAMPİSİN : Kilosu 1193 dolardan 430 dolara (Yılda 2,5 ton tüketilmektedir)

b) HYDERGİN : Hammaddesinin kilosu 49.000 dolardan 12000 dolara (Yılda 60 kilo tüketiliyor)

c) ADALAT : Hammaddesinin kilosu 2850 dolardan 210 dolara.

d) LİBRAX : Hammaddesinin kilosu 3930 dolardan 1750 dolara düşürülmüştür.

1984 Fiyat Kararnamesi ile «Serbest Piyasa Ekonomisi»ne geçişle birlikte, firmalar üzerinde yapılan tüm bu baskılara son verilmiş, her firma farklı ülkelerden farklı fiyatlara ithal ettiği ilaç hammaddelerini işlemeye başlamıştır.

Bunun tabii bir sonucu olarak, ilaç hammaddeleri ithalatında da büyük fiyat artışları izlenmiştir (7, 23).

Hammadde Adı	Eski Fiyat/kg.	Yeni Fiyat/kg.	% Farkı
Prokain HCl	17.50 DM	25.25 DM	44
Noskabin	92.— \$	200.— \$	177
Furazolidon	16.80 DM	24.— DM	42
Benzilnikotinat	50.— DM	70.70 DM	41
Nafazolin Nitrate	151.— DM	551.— DM	264
Kreatinin	180.— DM	241.50 DM	34
Macragol 6000	3.80 DM	5.85 DM	53
Mepiramin Maleat	85.— FS	128.— FS	50
Rezerpin	260.— FS	520.— FS	100
Allerkürheksalklorfenat	223.50 DM	385.40 DM	57
Oksimetazolin HCL	2700.— DM	4000.— DM	48
Dihidroergokristin mezilot	12.— FS/g	58.50 FS/g	387
Dihidroergoksin mezilat	10.50 FS/g	70.50 FS/g	571
Diiyodohidroksikinolein	15.— \$	32.— \$	113
Emetin HCl	5700.— FS	7930.— FS	39
Etil asetat	1.83 DM	5.12 DM	79
Sekabinüre dietilester	26.— DM	41.— DM	57
Glikamil	117.— DM	225.— DM	27
Fenobarbital	19.50 FS	25.10 FS	28
Adipiadon	293.70 DM	387.40 DM	31

Bu tabloya zincirleme bağlı olarak ilaç fiyatlarında da büyük artışlar izlenmiş (Son 3 senelik ortalama fiyat artışı % 314'tür.) ihracat pazarlarındaki rekabet durumumuz menfi yönde etkilenmiştir.

Böylece, günün Hükümeti, ilaç fiyat politikasını serbest piyasa ekonomisine göre ayarlarken, ilaç fiyatlarındaki hızlı artışa da kendi eliyle sebep olmuştur.

Gerek İlaç Sanayii ve gerekse Bakanlık yetkilileri sık sık Türkiye'de ilacın dış ülkelere oranla daha ucuz olduğunu söylüyorlarsa da, durum pek konuşulduğu gibi değildir.

Bu durumu bazı örneklerle göstermekte yarar görüyoruz (23, 24, 25).

Not : Fransız Frangı ve İtalyan Lireti 9 Nisan 1984 değerlerine göre Türk Lirasına çevrilmiştir.
1 FF = 40.69 TL.
1 \$ = 329.20 TL.
100 İtalyan Lireti = 20.22 TL.

CIBA-GEIGY İLAÇ FABRİKALARI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Ludiomil 25mg. 30 Tab.	-	27.90 FF (1135 TL) 50 Tab. ~ (681 TL) 30 Tab.	1466 TL.
Anafranil 25mg. 30Tab.	2440 Liret (493 TL.)20 Drj. ~ (740 TL.) 30 Drj.	36.30 FF (1477 TL) 50 Tab. ~ (886 TL.) 30 Tab.	1557 TL.
Tegretal 25 Tab. 200mg.	5330 Liret (1077 TL.)50 Tab.	37.00 FF (1505 TL) 50 Tab. ~ (753 TL) 25 Tab.	1080 TL.

TURGUT HOLDING

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Kenakort-A 4mg. 20 Tab.	1350 Liret (273 TL.)10 Tb. ~ (546 TL.)20 Tb.	18.30 FF (745 TL.)	636 TL.

HOECHST İLAÇ FABRİKASI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Baraljin 20 Tb.	2195 Liret (443 TL.)	9.00 FF (366 TL.)	350 TL.
Urbason Retart 20 Drj.	2505 Liret (506 TL.)10 Drj. ~ (1013 TL.)20 Drj.	-	862 TL.

BİRLEŞİK ALMAN İLAÇ FABRİKASI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Depostat 2ml. 1 Amp.	5150 Liret (1041 TL.)	13.40 FF (545 TL.)	1798 TL.
Fertodur 200mg. 30 Tb.	13735 Liret (2777 TL.)	-	3021 TL.
Frimobolan 1 Amp. 100mg.	3260 Liret (659 TL.)	16.00 FF (651 TL.)	791 TL.
Primolut N 5mg. 30 Tb.	4490 Liret (908 TL.) 10mg. 30Tb.	25.20 FF (1025 TL.) 10mg. 30Tb.	929 TL.
Ultralan Pomad 10gr.	4105 Liret (830 TL.) 20g. 415 TL. 10g.	9.40 FF (382 TL.)	452 TL.
İsoptin 80mg. 50Drj.	4185 Liret (846 TL.) 30drj.	-	1470 TL.
İsoptin 40mg. 30 Drj.	2765 Liret (559 TL.)	26.00 FF (1058 TL.) 75 drj.	500 TL.
Canesten Krem 20gr.	2830 Liret (572 TL.) 30gr. 361 TL. 20gr.	-	180 TL.
Ultraproct Pomad 10gr.	3735 Liret (755 TL.) 40gr. 188 TL. 10gr.	-	267 TL.
Akineton 2mg. 50 Tab.	4095 Liret (828 TL.) 60Tab. 690 TL. 50 Tab.	-	611 TL.
Akineton 5 mg. 5 Amp.	2045 Liret (413 TL.)	-	273 TL.

ROCHE İLAÇ FABRİKASI

Müshazar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Madopar 125mg. 30 Kap.	5675 Liret (1197 TL.)	21.40 FF (871 TL.)	1791 TL.
Madopar 250mg. Kap.	9805 Liret (1982 TL.)	36.10 FF (1470 TL.)	3397 TL.
Mestionon 60mg. 20 Drj.	4295 Liret (868 TL.)	10.80 FF (439 TL.)	1187 TL.
Natulan 50mg. 50 Kap.	4740 Liret (958 TL.)	38.90 FF (1583 TL.)	2717 TL.
Efudix Poned	5675 Liret (1147 TL.)	28.60 FF (1164 TL.)	1379 TL.
Fanasil Tablet	1370 Liret (277 TL.)	-	569 TL.
Fluoro Uracil Ampul	14690 Liret (2970 TL.)	-	4894 TL.
Fluoro Uracil Susp.250mg.	13690 Liret (2768 TL.)	-	3905 TL.

ECZACIBASI İLAÇ FABRİKASI

Müshazar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Celestone Chron. Amp.	1335 Liret (270 TL.)	11.90 FF (484 TL.)	951 TL.
Celestone Tablet 20 Tab.	1065 Liret (215 TL.)10 Tb. ~ (430 TL.)20 Tb.	15.20 FF (618 TL.)30 Tb. ~ (412 TL.)20 Tb.	389 TL.
Celestoderm V Krem 15gr.	1900 Liret (389 TL.)	6.80 FF (277 TL.)10gr. ~ (415 TL.)15gr.	440 TL.

SANDOZ İLAÇ FABRİKASI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Parlodel Tab.	11010 Liret (2226 TL.)	81.40 FF (3312 TL.)	3511 TL.
Visken 15mg. 30 Tab.	4295 Liret (868 TL.)	68.10 FF (2770 TL.)	3000 TL.
Zaten 1mg. Tab.	6485 Liret (1311 TL.)	88.30 FF (1796 TL.)	1915 TL.
Tavegyl 20 Tab.	1690 Liret (342 TL.)	14.10 FF (579 TL.)	589 TL.

ABBOTT HOLDING LİSANSIYE FİRMALARI

Müstahzar Adı	İtalya'daki Satış Fiyatı	Fransa'daki Satış Fiyatı	Türkiye'deki Satış Fiyatı
Enduronyl Forte 5mg.20T	1250 Liret (253 TL.)	-	278 TL.
Erythrocin 500mg. 16 Tb.	3915 Liret (791 TL.)	55.80 FF (2270 TL.)	1241 TL.
Erythrocin 250mg. 16 Tb.	2520 Liret (509 TL.)	~ (1816 TL.)	643 TL.

Not: Fransız Frangı ve İtalyan Lireti 9 Nisan 1984 değerlerine göre Türk Lirasına çevrilmiştir.

1 \$ = 329.20 TL.

1 FF = 40.69 TL.

100 İtalyan Lireti = 20.22 TL.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere, ilaç fiyatlarımız, söylenildiği gibi dış ülkelere kıyasla pek de ucuz değildir. (Bu fiyat mukayeselerinin, ilaç fiyatlarının denetim altında tutulduğu devirlere ait olmasının da ayrıca hesabının yapılması gerekir.) Konu, bir de «Kişi Başına Düşen Milli Gelir» ile karşılaştırılarak incelenecek olursa, ülkemizde ilaç fiyatlarının vatandaşın alım gücüne göre çok yüksek olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. (1982 yılında (GSMH) yönünden 16 üye arasında 14. cü durumda bulunmaktayız. Sadece Güney Kore ve Hindistan bizim gerimizde kalmıştır. Amerika'da (GSMH) bizim 8 katımız, Almanya ise 7,9 katımızdır.)

5 — 1972 Tarihli İlaç Fiyat Kararnamesinin 18. maddesinde «Hammadde cins ve miktarları ile ambalaj malzemesi tutarları birbirine yakın olan ve farmasötik bakımdan eş yapılı müstahzarlar için fabrika veya laboratuvarlardan en düşük fiyat teklif edeninki esas kabul edilerek diğerinin fiyatını bu miktara indirmeğe Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı yetkilidir» denmekteydi. Oysa 1984 tarihli Fiyat Kararnamesi, bu kıstası tamamen ortadan kaldırmıştır. Bunun bir göstergesi olarak da yukarıda zikredilen hususları aynen paylaşan pek çok ilaç, çok farklı fiyatlarda piyasada yer almıştır. Örneğin;

a — İçerisinde 10 mg. Nifedipin Bulunan İlaçlar

Kardilat 30 Tablet (Fako)	600 TL. (% 5 KDV li)
Nidilat 30 Kapsül (Doğu)	1090 TL. (% 8 KDV li)

b — İçerisinde 75 mg. Dipiridamol Bulunan İlaçlar

Trombostaz 50 Drj. (Yurtoğlu)	2199 TL. (% 8 KDV li)
Tromboliz 50 Drj. (Koçak)	2224 TL. (% 8 KDV li)
Diprimol 50 Drj. (Sifar)	2250 TL. (% 8 KDV li)
Vazodil 50 Drj. (Tems)	2300 TL. (% 8 KDV li)
Drisentim 50 Drj. (Drifen)	2310 TL. (% 8 KDV li)

c — İçerisinde 1 mg. Ketotifen Bulunan İlaçlar

Astafen 30 Tab. (İltaş)	2300 TL. (% 8 KDV li)
Zaditen 30 Tab. (Sandoz)	11800 TL. (% 8 KDV li)

d — İçerisinden 150 mg. Ranitidine HCl Bulunan İlaçlar

Ranitine 60 Tab. (Biofarma)	9000 TL. (% 8 KDV li)
Ranobel 60 Tab. (Nobel)	9256 TL. (% 8 KDV li)
Ranitab 60 Tab. (deva)	9000 TL. (% 8 KDV li)

e — İçerisinde 500 mg. Paracetamol Bulunan İlaçlar

Asetam 20 Tab. (Saba)	385 TL. (% 8 KDV li)
Setol 20 Tab. (Doğu)	519 TL. (% 8 KDV li)
Parol 20 Tab. (Atabay)	550 TL. (% 8 KDV li)

f — İçerisinde 400 mg. İbuprofen Bulunan İlaçlar

Artril 30 Drj. (Eczacıbaşı)	3497 TL. (% 8 KDV li)
Brufen 30 Drj. (Atabay)	3810 TL. (% 8 KDV li)

g — İçerisinde 500 mg. Nalidixic Acid Bulunan İlaçlar

Naligram 28 Tab. (İltaş)	3400 TL. (% 5 KDV li)
Negram 28 Tab. (Winthrop)	4250 TL. (% 8 KDV li)

h — İçerisinde 80 mg. Trimethoprim ve 400 mg. Sulphamethoxazole Bulunan İlaçlar

Trimoks 30 Tab. (Atabay)	2705 TL. (% 8 KDV li)
Bactrim 30 Tab. (Rouche)	3500 TL. (% 8 KDV li)

ı — İçerisinde 200 mg. Cimetidine Bulunan İlaçlar

Ulkamet 200 mg. 50 Tab. (Doğu)	3606 TL. (% 8 KDV li)
Tagamet 200 mg. 50 Tab. (Fako)	6615 TL. (% 5 KDV li)

6 — 1984 tarihli fiyat kararnamesinin 3. maddesine «İlaç İmalatçıların yıllık kârı, firmanın yıllık satış gelirinin % 15'ini, münferit ilaçlar için ise ilacın yıllık satış tutarının % 20'sini geçemez» hükmü konmuştur.

Oysa pratikte, hiçbir işletmenin kârlılık stabilitesini önceden temin etmek mümkün değildir. Her işletme gibi, İlaç Sanayii'nde zarar veya rantabilitesi oranında kâr edecektir. Bu durumda kârlılığa stabilize getirmek de mümkün olmayacaktır.

Bu husus, resmi bir yazıyla İlaç ve Kimya Endüstrisi Sendikasına da iletilmiş ve stabilitenin nasıl temin edildiği sorulmuştur. Verilen cevap çok ilginçtir. Zira, bu sorumuza sadece «İlaç Sanayiinin kârı % 6 veya 7'dir» demekle yetinilmiştir. Elbette, bu, sorumuzun cevabı değildir. Bir an için sene sonu hesaplarında işletmenin kârının % 20'yi aşacağı ortaya çıkarsa, bu oran nasıl aşağıya çekilecektir? Muhasebe tekniğine göre bunu temin etmek mümkün müdür?

7 — Tenkide değer bulunan diğer bir husus ise finansman giderlerine, maliyet yapısı içerisinde yer verilmesidir. Günün şartlarında ticari kredilere ödenen faiz miktarı herkesin malûmudur. Yüksek faizlerle alınan bu kredilerin İlaç Sanayiinde kullanılıp kullanılmadığı acaba araştırılmış mıdır?

Bugünkü başıboşluk içerisinde, bu konuyu da oldukça şüpheli görmekteyiz. Kaldı ki alınan krediler İlaç Sanayiinde kullanılsa bile sanayicinin aldığı bu kredinin faiz ödentisine, alım gücü adeta (0) a inmiş tüketicinin de ortak edilmesinin bir manası var mıdır?

Diğer giderlerle birlikte, reklam ve finansman giderlerine de maliyet yapısı içerisinde yer verildiğine göre, firmalar masraf hanesine neyi bulup neyi yazmaktadırlar?

8 — 1984 tarihli fiyat kararnamesinden sonra yapılan en olumlu iş ilaç hammaddesi, yardımcı maddesi v.b. girdilerde gümrük muafiyetinin sağlanmasıdır.

9 — İlaç Sanayiinin maliyet yapısı içerisinde, ambalaj malzemeleri % 11.7 gibi önemli bir yer tutmaktadır. Oysa gazete manşetlerinden de hatırlanacağı üzere ambalaj malzemesi olarak zikredilen bazı maddelerin (kaşık, testere ve damlalık) ilaç kutularında bulunmadığı hepimizin malumdur. Bu da denetimsizliğin ve haksız kazanmanın başka bir örneğidir.

ÖNERİLERİMİZ

1 — İlaç fiyatları, ilacın özellikleri göz önünde bulundurularak hiçbir zaman devlet denetiminin dışına itilmemelidir. Zira, dolaylı denetim yollarının geçerli olmadığı ülkemizde, bu denetimin direk Devlet eliyle yapılması gerekmektedir. O nedenle Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı denetleme işlevini tam olarak yerine getirebilecek şekilde örgütlenmelidir.

2 — İlaç fiyatları pazarı, hiçbir zaman serbest piyasa ekonomisi içinde olmaması gerektiğinden reklam ve finansman giderleri mutlaka maliyet yapısından çıkarılmalı veya en azından bir sınırlama getirilmemelidir.

3 — Mevcut fiyat kararnamesinin doğurmuş olduğu olumsuz sonuçlar ortadadır. O nedenle bu fiyat kararnamesi derhal kaldırılmalıdır. Yeni hazırlanacak olan fiyat kararnamesi tüketiciyi korumalı İlaç Sanayiinin ise gelişmesine engel olmamalıdır.

4 — Kalitesi kontrolden geçmiş ve sürekli bulunabilir hammaddelerinin en ucuzunun seçimini bizzat Devlet üstlenmeli ve böylelikle hammadde ithalinde gerekli kontrol ağı kurulmalıdır.

5 — Yerli ilaç sanayii, Türkiye'ye özgü olabilecek ya da dış piyasada rekabet edebilecek belirli birkaç hammaddeyi üretmeye yönlendirilmelidir.

6 — İlaçtan KDV kaldırılmalıdır.

6. Bölge Eczacı Odası
Yönetim Kurulu

KAYNAKLAR

1. Cumhuriyet/Ekonomi Servisi, 4 Ağustos 1982.
2. İlaç ve İlaç Endüstrisi - İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenleri Sendikası, 1984.
3. İlaç ve İlaç Endüstrisi - İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenleri Sendikası, 1985, 1986.
4. İlaç ve İlaç Endüstrisi - İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenleri Sendikası, 1986, 1987.
5. İlaç ve Kimya Endüstrisi/Bilgisayar Kütükleri, 14 Mart 1988 Resmi Yazı.
6. Cumhuriyet Gazetesi, 14 Kasım 1985.
7. ABACIOĞLU Nurettin - Dünyada ve Türkiye'de İlaç Fiyatlarının Oluşumuna Bakış - TEB HABERLER - 22, 1986.
8. Yearbook of International Trade Statistics, 1983.
9. Tıbbi İlaçlar ve Aktif Maddeleri Dış Pazar Araştırması - İGEME (T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi), 1986.
10. ARMAN Kırım - Türkiye İlaç Endüstrisinde Sanayi Yapısı ve Rekabet Yöntemleri Üzerine Rapor - TEB HABERLER - 33, 1987.
11. 29.3.1972 Tarih ve 7/4129 Sayılı Kararname - 14152 Sayılı Resmi Gazete, 7 Nisan 1972.
12. 11.3.1983 Tarih ve 83/6167 Sayılı Ek Karar - 18004 Sayılı Resmi Gazete, 31 Mart 1983.
13. 4.12.1984 Tarih ve 84/8845 Sayılı Kararname - 18619 Sayılı Resmi Gazete, 28 Aralık 1984.
14. 16.1.1985 Tarihli Tebliğ - 18637 Sayılı Resmi Gazete, 16 Ocak 1985.
15. İlaç ve Kimya Endüstrisi - İlaç ve Kimya Endüstrisi Tarafından İlaç Sanayine Gönderilen Föyler, 1987.
16. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Fiyat Listeleri 1984, 1985, 1986, 1987.
17. TEB Bilgisayar Kütükleri, 1984, 1985, 1986, 1987.
18. Cumhuriyet Ekonomi Servisi, 2 Ağustos 1982.
19. D.İ.E. 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987 Verileri.
20. Merkez Bankası 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987 Kambiyo Verileri.
21. KARALAR Ridvan - İlaç Fiyatlarının Saptanması ve 84/8845 Sayılı Kararname - TEB Ekonomi Danışmanlığı Özel Raporu, 1985.
22. Cumhuriyet/Ekonomi Servisi - 3 Ağustos 1982.
23. Codex Galenica, 1984 İSVİÇRE.
24. Dictionnaire Vidal, 1983 FRANSA.
25. L'informature Pharmaceutico 1983, İTALYA.